

VETERİNER BİLİM ŞEHİTLERİMİZ AHMET, HÜDAİ VE KEMAL CEMİL BEYLER ÖLÜMLERİNİN 50 NCİ YILINDA ANILDI

Malleus (ruam) hastalığının tedavisi üzerinde araştırmalar yaparken hayatlarını yitiren Veteriner Hekimlerimiz Ahmet, Hüdaî ve Kemal Cemil Beylerin ölümlerinin 50 nci yılında, 3 nisan 1978 pazartesi, günü A.Ü. Veteriner Fakültesinde bir anma töreni düzenlenmiştir. Törene şehitlerimizin dost ve yakınları ile geniş bir meslektaş ve davetli topluluğu katılmıştır.

Açış konuşmasını Veteriner Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hüseyin Saim Kendir yapmış, şehitlerimizin çalışmaları ve bilim yaşamımızdaki değeri üzerine Doç. Dr. Ferruh Dinçer konuşmuştur. Emekli Vet. Tümgeneral Sabri Baki Ersoy, Emekli Tuğgeneral Sadettin Yasar ve Bakteriyolog Nail Uçar bilim adamlarımız hakkındaki anılarını anlatmışlardır. Rahatsızlığı nedeniyle törene katılamayan Ord. Prof. Dr. Süreyya Tahsin Aygün ile eski genel müdürlerimizden Naki Cevat Akkerman'ın gönderdikleri mesajlar okunmuştur.

Bu bilim adamlarımızdan Veteriner Hekim Binbaşı Ahmet Bey 1890'da Konya'da doğmuş, 1912 yılında Askerî Veteriner Okulunu bitirmiştir. Veteriner Yüzbaşı Hüdaî Bey 1898'de İstanbul'da doğmuş, 1921'de mezun olmuş, 1926'da Ahmet Beyin yanında araştırmalara katılmıştır. Daha okul sıralarında ruam hastalığına karşı büyük ilgisi nedeniyle "Ruam Ahmet" adı ile anılan bilim adamımız 1917'de hocası Bakteriyolog Osman Nuri Eralp ile başlattığı araştırmalarını 1926'dan itibaren asistan Hüdaî Beyle birlikte yürütmüştür. Ancak, 1928'de ikisi de ruam'a yakalanarak 31 mart günü Hüdaî Bey, 2 nisan günü de Ahmet Bey ölmüşlerdir. Veteriner Hekim Yüzbaşı Kemal Cemil ise 1902'de doğmuş, 1925'de Yüksek Veteriner Okulunu bitirmiş ve 1930'da Paris'e giderek çalışmalarını orada sürdürmüştür. 1933 yılında "*Ruam ve ruama karşı immunizasyon*" konulu doktora tezini vermiştir. "*Ana-Morve*" adlı aşısından olumlu sonuçlar almaya başladığı bir sırada bu amansız hastalığa yakalanmaktan kurtulamayarak 20 ağustos 1934'de Paris'de hayata göz yummuştur.

Atların salgın bir hastalığı olan ve insanlara da bulaşarak ölümlere yol açan malleus (ruam), atın orduda harekât gücünü, toplumlarda hızlı ulaşım olanağını sağladığı yüzyıllar boyu ulusumuzun ve tüm ulusların büyük sorunu olarak önemini korumuştur. İşte, böylesine bir hastalık üzerinde bilim şehitlerimizin yaptığı, araştırmalar, öz varlıklarımızın yitirilmesini önlemek amacı yanında tüm ulusların ekonomisine ve insan sağlığına yönelmesi bakımından da uluslararası bir nitelik taşımaktadır. Bu nedenden ki bilim adamlarımızın kaybı ülkemizde ve dış dünyada büyük üzüntü yaratmıştır.

Bu olay, Cumhuriyet Türkiyemizin daha ilk yıllarından başlayarak, veteriner hekimlerin bilime verdiği değeri yansıtmaya yanında uluslararası alanda ne denli gözüpek, inançlı ve amaçlı bilim adamlarının yetiştirileceği örnekleme açısından ayrı bir değer ve önem taşımaktadır.

Veteriner Fakültesinde düzenlenen törende Dekan Prof. Dr. Hüseyin Saim Kendir özetle şöyle diyordu:

“Savaşlardan yorgun çıkan ülkemizde insanlarımızın olduğu kadar ekonomimizin temel taşlarından birini şekillendiren hayvancılığımızı da tehdit eden amansız hastalıklar alabildiğine tahribatını sürdürürken bir avuç, yetişmiş idealist insan kendi alanlarında ülkeye ve insanlığa hizmet için cesaretle ortaya çıkmışlar ve bugünkü refahımızın, huzurumuzun temelini atmaya çalışmışlardır. Bu bilim adamları çalışmaları ile bir şeyi açıkça kanıtlamış oldular: Bilim uğruna, memleket uğruna gerektiğinde yaşam hakkından da vazgeçilebilirdi. Günümüzde bilim adamlarının çok daha elverişli olanaklar içerisinde çalıştığı düşünülürse bu idealizmin bugünkü kuşaklara da ışık tutacak bir meşale olduğu ve gerçekten bu yönüyle, ebediyete intikal eden üç veteriner bakteriyoloğun gelecek kuşaklara ışık tutma, cesaret örneği verme yoluyla görevlerini başarıyla yerine getirdiklerini söyleyebiliriz”.

Doç. Dr. Ferruh Dinçer özetle şunları söyledi:

“Bu araştırmacılar genç Cumhuriyetimizde bilimsel alanda da nelerin yapılabileceğini göstermek, belki de neler feda edilebileceğini kanıtlamak istercesine çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Bu çalışmaların derinine inildiğinde onların, günümüz bilim anlayışı ilkeleri içinde hareket ettikleri görülür. Her üçü de uzun savaş yıllarının getirdiği güç koşullar Anadolu'nun gerçekleri ile yüz yüze, diz dize yaşayarak araştırmalarının bilincine ermişlerdir. Böylece bilimsel araştırmanın temel taşlarından olan *ilgi ve zorunluluk* ilkesinden yola çıkmışlardır. Yurt içinde ve yurt dışında yaptıkları bilimsel yayınları, o yıllarda yabancı dillerde yayımlanan bilim kitaplarına alınarak klasik lite-

ratüre geçmiştir. Bu olgu bilim şehitlerimizin araştırmalarının dışarıda da günü gününe izlendiğini göstermektedir. Günümüz bilim adamının nitelikleri içinde yer alan *içgüdü, ilham, heyecan, çalışma şevki, akılcı düşünce* ve *özgür tartışma* gibi özellikler bu üç araştırmacının çalışmaları incelendiğinde kolayca sezilir. Bu nedenle bilim şehitlerimiz, Cumhuriyetimizin bu ilk dönemlerinde, ülkemizin 50 yıl sonraki bilim anlayışının bir müjdecisi olarak da sayılabilirler. Kurtuluş Savaşımızın ortamı 1919'da *-yaşamak için ölmek bilinirse bu Vatan ve Millet kurtulur ve yaşar-* diye çiziliyordu. Ahmet, Hüdayi ve Kemal Cemil Beyler bu ortam, bu anlayış içinde kendilerinden bekleneni vermişler, yalnız savaş alanlarında çarpışarak değil, bilim alanında araştırarak da kişilerin ölebileceğini göstermişlerdir. Böylece *bilim.de evrensellik* ilkesinin en görkemli örneklerinden birini vermişlerdir. Onlar savaşta kazanılan egemenliğin bilimde sürdürülmedikçe özgürlüğün de zedeleneceğine inanarak araştırmalarını sürdürmüşler ve canlarını bu yolda yitirmişlerdir.”

Emekli veteriner general Sabri Baki Ersoy törende yaptığı özli konuşmasında “Çok şey, söylenmeden de anlaşılır. Arkadaşlarımız hakikaten ne yaptıklarını bilerek çalışmışlardır” demekle bilim şehitlerimizin amaçlarını çok anlamlı biçimde dile getirmiştir.

Emekli General Prof. Sadettin Yarar, araştırmacılarımızın çalışmalarını yakından izlemiş ve hele Kemal Cemil Bey ile Paris'te birlikte bulunmuş arkadaşı olarak bu konuda geniş bilgi vermiştir. Aynı şekilde Bakteriyolog Nail Uçar da günün önemini belirten konuşmasını yapmıştır.

Yurdumuzun çoğu yörelerinde bugün de ulaşım ve iş gücünü sağlayan at varlığının o günlerdeki yaygın salgın hastalığına bir çare aramak yolunda hayatlarını yitiren Ahmet, Hüdayi ve Kemal Cemil Beylere bir kez daha tanrıdan rahmet, genç ve gelecek kuşaklara bu değerli bilim adamlarımızın çalışmalarının bir örnek olmasını dileriz.

OKUYUCULARA

Bilimlerin uzmanlık dalında, herhangi bir konuyu inceleyecek olan araştırıcının öncelikle çalışacağı konuda daha önce neler yapıldığını ve neler yapılmakta olduğunu bilmesi gereği vardır. Çağımızın Sosyal ve Teknik Bilimlerinde pek çok sayıda araştırma yapıldığı ve bu fikir ürünlerinin kitap ve makale biçiminde yayımlandığı düşünülürse, araştırıcının kendi konusuna ait yayınları bulması, taraması ve incelemesi büyük bir zaman ve emek kaybına neden olmaktadır. Bu açıdan kaynakçalar (bibliyoğrafyalar) hazırlanıp, araştırıcıların yararlanmasına sunulmaktadır.

Ülkemizde çeşitli nedenlerle kaynakça çalışmaları çok yetersiz kalmaktadır. Görevlerinden biri de basılmış fikir ürünlerini yaymak olan Milli Kütüphane'nin yayımladığı *Türkiye Bibliyografyası ile Türkiye Makaleler Bibliyografyası* gecikerek hizmete sunulabilmektedir. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun *Aylık Duyuru Bülteni* ise kendi kütüphanesine gelen Süreli Yayınları kapsamaktadır.

İşte tüm bu nedenlerle, Veteriner Hekimliği ve İlgili Bilim Dallarında, dergimizin çıkış süresine paralel olarak son üç aydaki yayımlardan şimdilik yalnızca kitapları duyurmayı amaç edindik.

Bu konuda görev üslenen Fakültemiz Kütüphane Müdürü Sayın Nilüfer Ünal'a teşekkür eder, hizmetin okurlarımıza yararlı olmasını dileriz.

Dergi